

A 8—10 éves korú tanulók zenei képességének és teljesítményének vizsgálási lehetőségei MAGNOCORR kollektív oktatógép segítségével

„Gyermekkora gyermekkorunk. Velünk
nevelkedett a gép.
Kezes állat. No, szóljatok rá!
Mi tudjuk a nevét.”

(József Attila: A város peremén)

A technika új vívmányai áhítattal, nemegyszer szent borzadállyal töltik el jámbor csodálóit. Ezeket az érdeklődőket nem kisgyermek koruktól kényeztetették, ki-mélték, szórakoztatták és oktatták az „okos” gépek. De vajon hogyan reagálnak az atomkor gyermekei az új csodákra.

W. R. Fuchs könyvből (Az új tanulási módszerek) csupa boldog, nevető, elmélyülten figyelő gyermekarc tekint ránk, számunkra ismert, de főleg ismeretlen gépcsodák közül. Nem kellett sokáig várnom, hogy a valóság reprodukálja a könyv szemléltető képeit: Intézetünk MAGNOCORR kollektív oktatógépet kapott, így én is kipróbálhattam, hogyan segítheti ez a gép a 8–10 éves gyermekek zenei nevelését, fejlődését. Hogy a felmérési munkát objektívvá tegyük, a visszacsatolás néhány lehetőségét használtuk, kapcsolva hozzá egy írásvetítő gépet.

Zömmel harmadik osztályos gyerekekkel csodáltuk és élveztük ezt az újfajta meseországot, de néhány ügyes második és önkéntes negyedikes is csatlakozott felfedező expedícióinkhoz.

Ez a BCO 02 típusú gép öt részből áll.

1. Magnetófonasztal.
2. Diavetítő- és programozóasztal.
3. Visszacsatoló asztal.
4. Két darab nappali vetítőernyő.
5. Visszajelző kapcsoló (öt jelzőgomb eltakarva 40 személy részére).

A gép visszacsatoló berendezése a feleletválasztásos elv alapján működik. Felteszünk egy kérdést, és adunk hozzá maximum öt választ, köztük a helyest is. A válasz írása vetítő, diavetítő segítségével vagy más, hagyományos úton kerül a tanulók elé. A feleleteket B D P T V jelekkel kell ellátni. A tanuló a helyesnek ítélt válasznál álló betűvel azonos gombot nyomja meg, az asztalon működő befedett nyomógombok közül.

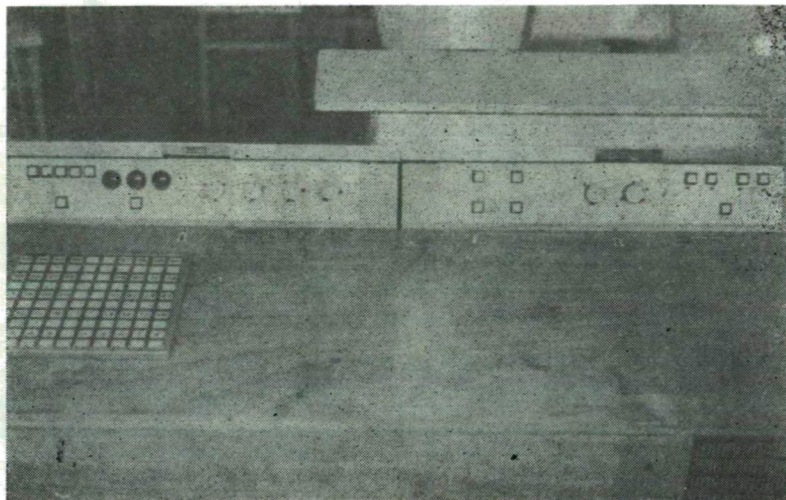
Mi a dő-mi-szó dallamfordulatot kerestettük ki, a mi-szó-dó, mi-dó-szó, dó-mi-szó dallamfordulatok közül. Ezeket írásvetítő segítségével fóliáról vetítettem a vetítővászonra. A keresett dallam magnetofonról szólalt meg. A gomb benyomásával a gyerekek nem érzékelték a kapcsolást, mint a közönséges villanykapcsolóknál, ezért külön megmutattuk nekik, hogy a visszacsatoló asztalon így is kigyullad a megfelelő lámpa, mint az autóbusz fülkéjében, ha leszállási igényünket időben jellezzük. Ez azért történhet így, mert a helyes válasz megfelelő betűjét a szerelvényasztalon már előre benyomtuk. Ha a gyerek így okoskodik: lenyomom mindet, köztük lesz a jó is – az ő része sötét marad a szerelvényasztalon. Ha „zongorázni” kezd rajta, egy pillanatra kigyullad ugyan a helyes megfejtés, de rögtön elsötétedik, ha a gyerek tovább laví-

rozik. A gép tartósan nem tárolja az eredményeket, ezért újabb kérdésfeltevés előtt törölni kell az előzőeket a szerelvényfalon levő X-jelű gomb lenyomásával. Így ellenpróbát is tehetek.

Az előbb hangzó dallamot a látott kártyák közül választották ki. Most üres a vetítősíkon.

- Ha meghallod a dó-mi-szó dallamot, nyomd le az első gombot! - hangzik az utasítás. B-re kapcsolom, de csak a harmadik dallamom a jó. A visszacsatoló táblára rögzített fóliára rácsokat rajzoltam, ezeket elláttam a gyermekek monogramjával.

Aki az elsőre nyomta, mínusz jelet kapott. Töröltem. Ismét B-t kértem a géptől. Aki a másodiknál jelzett, azt is feljegyeztem. A harmadiknál jelzők plusz jelet kaptak.

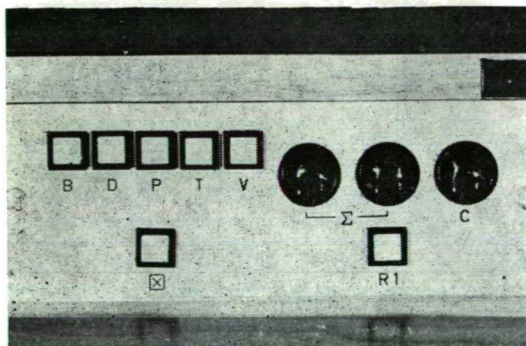

Ez új szempontból jellemezte a felelőket. A bizonytalanok két negatív jel után is buzgón játszottak, most már inkább dupla vagy semmi alapon.

Az egyéni felelést megőrizhetem, és esztendő múltán is tudom, ha eltettem a kérdéseket, mikor, melyik gyerek mire tudott válaszolni. Ha az átlag érdekel, a fokozatkapcsoló gombokat használom. Négy van belőlük. Az 5-ös, 4-es, 3-as, 2-es átlagosztályzatoknak megfelelően, a kapcsolókon beállíthatom, hogy hány jó feleletre adok 5-ös, 4-es, 3-as, 2-es átlagosztályzatot. A kérdésfeltevés és a feleletközlés után benyomtam az R_1 gombot a szerelvényfalon.

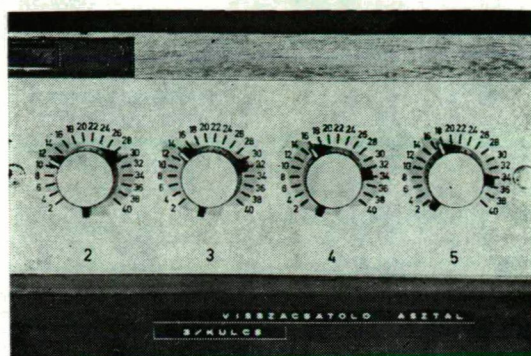
Ezzel a gép elkezdte a jó feleleteket összeszámolni. A szumma jelű kettős égő megmutatta az összeszámolt jó feleletek számát, és a C-jelű lámpán megjelent az átlagosztályzat.

Ha nehezebbek a kérdések, az összeszámolás megkezdését nem az R_1 gomb benyomásával indítom, hanem az R_2 -vel. Ekkor 20%-kal automatikusan csökkenti a gép a fokozatkapcsolókon beállított értékhatárokat. Szeptemberben azonban még ezt korainak találtam.

Nem a kényelem indít hasonló kísérleteknél, hogy a hangzó anyagot magnószalagra rögzítsem, hanem az a megbízható objektivitás, hogy így bármikor megismételhetem, a hangmagasság, tempó, hangerő, hangszín mindig azonos lesz.

Külön vizsgálat tárgya lehetne, hogy ezen dallamok előadásbeli változtatása hogyan hat a felismerésre, mi könnyíti, mi nehezíti.

Vajon melyik korosztálynál, mennyire fontos, hogy a hallott dallamot visszaénekeljék, és úgy ismerjék fel.

Nagy elhatározásokra inspirált első kísérletünk. Felejthetetlen közös élmény volt. A kigyúló fények tenyérnyi területen ábrázolták, mi játszódik le a fejekben. Hány fül továbbított meglepő gyorsasággal, kik voltak az alaposak, akik a második hangzásnál döntöttek, és kik a totózók! A gép nem kedvez a tétováknak. Kíméletlenül az utolsó véleményt rögzíti. De azokra a gyerekekre is felhívta a figyelmet, akik őszintén bevallották, hogy nem tudnak választ adni. A fényjelek azt is elárulták, hogy egy átlagon felül tehetséges gyerekeink most éppen használhatatlan. A többi gyereket határozottan motiválta az új szituáció. A fokozatkapcsolókat úgy tápláltuk be, hogy a 85°/o-os teljesítmény 5-ösnek minősítse. Milyen üdvívalgás tört ki a bűvös szám hallatán. A százalékos eredményt ugyan nem értették, de az ötös szám önmagáért beszélt. Az új technikához bizony a tudatunkat is át kell formálnunk.

Most hadd soroljam fel a gépi felelés néhány előnyét.

1. Minden gyereknek meghatározott helye van az osztályközösségben. Funkciója szerint kezelik, reagálnak megnyilvánulásaira. A tanuló így aztán a részben önmaga által előidézett változaton kívül csak ritkán és nehezen tud vagy akar változtatni, a közösség elvárásai szerint cselekszik. Tantárgyunk jellege miatt is főleg a frontális és egyéni foglalkozást alkalmazzuk. Mit tudunk a tudásban is peremhelyzetben levő gyerekekért tenni? Azt kérdezzük tőlük, amit biztosan tudnak, és kialakul a „természetes munkamegosztás”, a nehezebb kérdések az ügyesebbek privilégiuma és kötelessége lesz, így „nyugdijazzák” magukat.

A gépi felelés „tabula rasa”-t biztosít mindenkinek, a fejlődés bizonyítható, az „NB 3-ból” a kettesbe léphet az arra érdemes (házi használatú fokozatok). A „beskatulyázás” veszélye többet senkit se fenyeget. Ha azonban ismét „légett”, nem kell gúnyos megjegyzésektől tartania.

2. Kiküszöbölhet olyan tényezőket, amelyek a reprodukciónál gátlólag hatnak. Éneklésnél a pillanatnyi rekedtség, idült rendellenességek, a tipikusnál merevebb, fejletlenebb, vagy egyszerűen gyakorlatlanabb hangadó szerv, kis hangterjedelem, lámpaláz, mind ide számítható. Írásnál az írástechnika primitívsége vagy a lassúbb életritmus.

3. A belső hallás pillanatnyi fejlettségét objektívan, megbízhatóan ábrázolja. Az utóbbi években mintha kissé háttérbe szorult volna a szolmizálás eredeti értelme, és a fordulatok, hangközők felismerésének elsődlegessége, amely a biztos reprodukálást hivatott biztosítani.

Ha kisgyermek korban megtaláljuk a kellő fejlődés hiányának okát, időben megkezdhetjük a baj orvoslását.

A néha elkényeztetett élvonalat pedig mellőzni fogja a csodálók tábora, ők is „titokban” végzik munkájukat. A pillanatnyi magányérzetet pedig feloldja az összetételek tárgyilagos hangja, „s minden ember testvér lézen”.

4. Az sem lehet közömbös a mindig túlterhelt szaktanárnak, hogy megkíméli a szemét, időt nyerhet a feladatlapos megoldással összehasonlítva, mert a program betáplálása gombnyomás, értékelése egy fóliarácson tollvonás, az összegzést pedig a gép végzi.

5. A sűgás, a legűsőbb segűdeszkűz sem használható, mert a B D P T V jelek továbbadása majdnem azonos sűzjmozgást igényel.

Szűmtalan bonyolultabb feladannál is igénybe vehetű ez a típusű oktatógűp. Azűrt idűztem hosszabban a dallami felismerűs, megnevezűs folyamattnál, mert csak akkor van értelme egy-egy dallamfordulat jelrűl tűrtűnű reprodukálását megkűsűrelni, ha már teljes biztonsággal ráismernek a gyermekek az automatizált motívumokra. A jelenlegi kottaolvasási kűsűsűget csak úgy tudjuk jelentűsen javítani, ha a szakműdszertűn egy-egy rűszterűletet alaposabban szeműgyre vesz.

Az űvodai reform műris kezdi erezteretni kedvezű hatását.

űj tankűnyvűnk (Forrai Katalin írta) bátran merit a műltatlanul elfelejtett Kodály-űdám-fűle tankűnyvek dalkincsűbűl űs szemlűletertűbűl. Olyan sorrendben kűzli a dalokat, hogy a tanár egyetlen kűnyvjelzű segítségével bűrmelyik osztűlyban elűlrűl kezdheti vagy megerűsitheti a zenci alapozást. Hiszen a tanulűk iskolás korukban is boldogan emlűkeznak az űvodai aranyidűkrc. Tegzes Gyűrgy kűsűrelete a nagyokat serkenti jobb eredműnyre. Mit ismerhet fel műg a tanulű? Mikor erezdes? Hangkűzt, kűnnyű űs nehűz helyen, motívumot, dallamsort, tanult ritmuskűpleteket. Ennyi szűveg is elegendű: ha a szű-dű tűvűlsűgot hallod, nyomd le az elűs gombot!

Ez a hűrom ritmuskűplet jelenik meg a vűsznon. Kűrdűs: - Melyiket hallod? Kűszűthetek azonos programot műsűdikos anyagbűl. Azonos idűben elvűzgem magasabb osztűlyokban is.

(Emelkedű talűlatokat reműlek.) Kűprűbűlhatom ugyanazon az osztűlyon kűsűbbi idűpontban. Itt az egyűni fejlűdűst kűvetem nagyobb figyelemmel. Pűrhűzamos osztűlyal isműtelten kűsűbb, műs-műs begyakorlűst alkalmazva. A tűrűszanyag gyakorbű dallamfordulatai mennyire sűzűmthattak jobb esűlyre ismeretlen tűrsűikhoz kűpest? Ha feleleteket kapunk ezekre a kűrdűsekre, vűszgűzzanak a „vűjt fűlűek”. Ismeretlen, egyszerű dalokbűl hűnyan talűljűk meg a dallami azonosasűgot vagy variűciűt? Műlyen fejlett a tonalűtűsűrűkűk? űszzehasonlűthattűk a dalok ritműsűt, tempűjűt, hibűt kereshetnek stb. A tantűrgyi kűncentrűciűhoz űn is hozzűjűrűlhatok nűhűny reprodukűciű bemutatásűval. Okosokat kűrdűzhetűnk.

űrűnyűtsuk zeneesztűtikai erezklűdűsűket. A hallott hangszeres művek kűzűl melyik volt vidűm, szomorű, indulű, tűnc stb. (Lűsd a hagyoműnyos felműrű lapokat.)

Műlyik hangszere isműrtűl?

Műlyik dalt űnekeljűk ilyen vagy olyan alkalomra?

Nűm tudom hazánkban hűny MAGNOCORR áll a kutatűs űs a feleltetűs szolgűlatában. Iskolánkban elűs osztűlyaink fejlűdűsűt szerettűnk figyelemmel kűsűrni, a nagyobbaknál pedig a rű hang fordulatait nyomozzuk az űv hűtrűlevű rűszűben. Reműlem eredműnyel.

Tudom, hogy a gűp ilyen fokű emberiesűtűse inkűbb jellemzi a kisgyerekeket, mint az erezett felnűtteket. De aki kűzűtűk űl, annak sűkűsűge van arra, hogy az ű szeműkkel is nűzzen, űs az ű hűfokukon lelkendezzen. Zenűvel kapcsolatban gűpcket emlegetni veszűlyes vűllalkozűs. Lűm a magnűnak űs lemezjűtsűzűnak is műlyen sűp nevűk van! Nyelvűnkben, - a legűjabban is - sok rossz kűpzet tapad ehhez a szűhoz. (Gűpszűj, gűpsűzerű, elgűpiesedűs stb.)

Talűn a most nűvekedű nemzedűk műr nem tűplűl ellenerezűst űrűnta, „velűk nevelkedett”.

űHa merjűk hasznűlni, kezelni, talűn műr nekűnk is „kezes űllatunk” lesz, csak „tudjuk a nevűt”!

